

ZO ČSS 7-09 Estavela

Palackého 1, 772 00 Olomouc

Zpráva o výzkumech v Javoříčských jeskyních, prováděných do roku 1989

V roce 1989 vypršela platnost výjimky, na jejímž základě mohla ZO ČSS 7-09 Estavela provádět výzkumnou činnost na území dnešní národní přírodní rezervace Špraněk. Cílem této zprávy je shrnout dosažené výsledky a nastínit postup dalších výzkumných prací, které by měly být na lokalitě provedeny v budoucnosti na základě pozitivního vyřízení nové žádosti ZO o povolení dalších výzkumných aktivit.

Cíle výzkumné činnosti:

ZO ČSS 7-09 Estavela vznikla v lednu 1983. Za svůj cíl si stanovila výzkum jeskynních prostor, komunikujících s návštěvnickým okruhem Javoříčských jeskyní ve spolupráci s olomouckým muzeem, jehož odborní pracovníci byli i členy skupiny.

Hlavním úkolem výzkumných prací bylo nalezení pokračování chodeb známých jeskyní svrchního patra k jihu. Nejnadějnějším místem k dalšímu postupu se ukazovala být koncová část jeskyně Švecova díra (též Propast'ovitá jeskyně), která byla již záhy po objevu Jeskyní Míru připojena k systému Javoříčských jeskyní, tvořící tzv. vojtěchovskou větev jižních částí jeskyní. V cestě dalšímu postupu zde stály zejména velké závaly.

Vlastní výzkumná činnost:

První exkurze členů skupiny proběhla 12.2.1983, kdy bylo provedeno povrchové ohledání lokalit v úbočí kopce Špraněk, první podzemní exkurze proběhla pak dne 11.3.1983. Po nezbytné přípravě byl dne 25.3.1983 proveden první odstřel závalu v zaříceném komíně, který blokoval postup k jihu. Celkem bylo takto provedeno 7 odstřelů s následným vyklížením materiálu, až se dne 17.7.1983 podařilo prolézt 4m dlouhou skulinou v suti v levé části závalu do prvního dómu.

Dóm o rozměrech cca 8x12m a výšce až 20m se vyznačuje krásnou krápníkovou výzdobou, tvořenou bělostným sintrovým vodopádem na levé stěně dómu (obr. 1). V klenbě dómu je patrně zaklíněn velký skalní blok.

Pokračování vpřed uzavíral další zával, který byl odstřelen při jednom odstřelu a dne 29.7.1983 se podařilo proniknout do tzv. Velkého dómu, který se vyznačoval především značnou délkou - přes 50m (obr. 2), šířka je cca 15m a výška do 12m. Dno prostory je tvořeno hlavně balvanitou hrubou sutí, Také v této prostoře je četná krápníková výzdoba. V roce 1983 se tak podařilo jeskyně prolongovat o 100m. Dalšímu průniku vpřed pak dlouho bránila sintrová bariéra a další závaly.

Až 4.8.1984 se po mnoha odstřelech podařilo proniknout přes sintrové bariéry a závaly vpřed, nejprve do malé kapličky o rozměrech cca 5x5m a výšce do 2m. Dno prostory je tvořeno hlinitými sedimenty, je zde i krápníková výzdoba. Největší objev následoval týž den, kdy se podařilo proniknout do velké říční chodby o výšce 10m, šířce 15m a délce přes 130m (obr. 3). Dno prostory je tvořeno jednak velkými řícenými balvany a sutěmi, ale také štěrkovými sedimenty. Při západní stěně chodby se zde otvírá několik podzemních závrtů, v prvním z nich se podařilo proniknout skalní puklinou a mezi balvany do hloubky asi 5m pod dno chodby. Rovněž v této prostoře je četná sintrová výzdoba.

Chodba byla na svém nejnižším konci uzavřena opět velkým závalem. Členové skupiny se marně pokoušeli zával překonat. Zkoušeli proniknout výše položenou chodbičkou, která však vede patrně mělce pod povrchem, jelikož zde již byly ve stropě patrné kořeny stromů. Marná byla i snaha najít cestu skrze zával mezi jeho balvany. V rámci pátrání po možném pokračování byly ohledány i nevelké chodbičky, které v jižní části říční chodby odstupují k východu i k západu. Jako perspektivní se jeví úzká puklina, směřující od boku závalu k východu. Tou se podařilo proniknout několik desítek metrů k východu, kde nelze vyloučit možnost průniku chodbičkou k jihu, která snad může umožnit zával obejít. Výzkum této odbočky však nebyl do vypršení platnosti výjimky v roce 1989 dokončen.

Dokumentační práce:

V rámci průzkumných prací v nově objevených prostorách byly samozřejmě prováděny i práce dokumentační.

Základem těchto prací mělo být především zmapování nově objevených jeskyní. Pro tento účel bylo naplánováno nové kompletní mapování všech prostor Švecovy díry s připojením nových prostor. Mapování bylo zahájeno konstrukcí polygonového tahu, který byl připojen na hlavní tah Jeskyní Míru v Závrtovém dómu. Polygon byl budován s trvalou stabilizací bodů

do podlahy. Do ukončení výzkumné činnosti po vypršení platnosti výjimky byl polygon prakticky dokončen, nicméně vlastní definitivní zaměření a zmapování se již provést z časových důvodů nezdařilo.

Stranou nezůstala ani fotografická dokumentace nově objevených prostor. Takto byla pořízena řada snímků, které jsou uloženy v archívu skupiny. Bohužel, během doby došlo ke ztrátě, resp. zničení řady fotografií a negativů. Proto nemohou být ve fotografické příloze této zprávy zařazeny přímo fotografie, jelikož se jedná o zpravidla jediné exempláře, které jsou k dispozici. Bylo proto nutné přistoupit k digitálnímu zpracování fotografií a výsledek je limitován dostupnou technikou. Do přílohy byly zvoleny tři snímky, které nejlépe ilustrují charakter nově objevených prostor a které jsou nejvhodnější pro digitální zpracování.

Publikace výsledků:

O nových objevech byly publikovány zprávy v denním tisku v době objevu. V archívu skupiny jsou uloženy články ze čtyř celostátních a jednoho regionálního periodika, týkajících se objevu prvních dvou dómů, a články ze dvou celostátních deníků a dvou článků z regionálního periodika, které se týkají objevu říční chodby. Objevy byly prezentovány i na stránkách speleologického tisku, nicméně rozsáhlejší zpráva či monografie, vzhledem k nedokončení výzkumů, publikovány nebyly.

Plán dalších výzkumů:

Vypršení platnosti povolení k výzkumné činnosti a změny po roce 1989 vedly k výraznému poklesu aktivity skupiny. To se projevilo jednak útlumem výzkumné aktivity členů, došlo i k určitým administrativním nedopatřením ze strany skupiny. Až od roku 1998 dochází k oživení činnosti v souvislosti s příchodem nových členů, kteří navíc jsou úzce napojeni na katedru geografie PřF UP Olomouc. Pod patronátem a dohledem doc. Panoše, objevitele jeskyní Míru, byly zahájeny přípravné práce k obnovení výzkumů, zejména po stránce administrativní.

Hlavní úkoly pro příští výzkumnou činnost:

- hlavním úkolem v nově objevených prostorách je dokončení mapování jeskyní, napojení mapy na stávající plán Javoříčských jeskyní. Ve spolupráci s PřF UP Olomouc a dalšími ZO ČSS, působícími v oblasti, hodlá skupina provést rozsáhlejší komplexní výzkum krasové oblasti, zahrnující aplikaci GIS na krasovou oblast.
- dokončení dokumentace nově objevených prostor, zejména nová fotodokumentace
- snaha o prolongaci vojtěchovského koridoru k jihu překonáním závalu na konci říční chodby (lze očekávat chodby ještě v délce cca 500m).
- publikace výsledků výzkumů, nejlépe ve formě specializované monografie

za ZO-ČSS 7-09 Estavela

mgr. Pavel Ptáček
místopředseda

MUDr. Tomáš Bohanes
jednatel

Olomouc 29.9.2000